

غزالی و مرداک دین را مؤید اخلاق می‌دانند

عضو هیئت علمی مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران با اشاره به اینکه غزالی و آیریس مرداک به فضیلت‌گرایی اخلاقی تعلق دارند گفت: از نظر غزالی و مرداک دیانت نقش تکاملی برای نهادینه شدن اخلاق دارد.

عضو هیئت علمی مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران با اشاره به اینکه غزالی و آیریس مرداک به فضیلت‌گرایی اخلاقی تعلق دارند گفت: از نظر غزالی و مرداک دیانت نقش تکاملی برای نهادینه شدن اخلاق دارد.

نشست فلسفه و اخلاق همایش بین‌المللی روز جهانی فلسفه عصر روز یکشنبه سی ام آبان ماه در کتابخانه ملی برگزار شد.

دکتر سروش دباغ عضو هیئت علمی موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران که در این همایش با عنوان "بررسی تطبیقی آموزه‌های اخلاقی فضیلت‌گرا" سخنرانی می‌کرد خاطر نشان کرد: در این بحث به بررسی تطبیقی آموزه‌های اخلاقی فضیلت‌گرای غزالی و آیریس مرداک می‌پردازم. پاره‌ای از مکاتب اخلاقی مبتنی بر قواعد و اصول اخلاقی هستند و معتقد هستند که قواعد اخلاقی برای رسیدن به داوری اخلاقی باید مورد توجه باشند. این در حالی است که اخلاق فضیلت‌گرا به فاعل اخلاقی توجه دارد. اخلاق فضیلت‌گرا بر فضایل اخلاقی که باید در فاعل اخلاقی نهادینه شوند تاکید می‌کند.

بر این اساس بر خلاف اخلاق فایده‌محور، اخلاق فضیلت‌گرا بر فضائل و ملائک نفسانی که باید در شخص نهادینه شوند تاکید می‌کند.

وی افزود: غزالی در سنت عرفانی - اسلامی پرورده شده و عارف و فیلسوف قرن پنجم است. آیریس مرداک در مقابل نوافلاطونی و ویتگنشتاینی است. او به همراه فیلسوفانی چون الیزابت آنسکام و فیلیپا فوت، فضیلت‌گرایی را در نیمه دوم قرن بیستم احیا کردند.

وی افزود: غزالی به لحاظ هستی‌شناسی، واقع‌گرای اخلاقی است. مرداک نیز در این وجه شبیه غزالی است. مرداک معتقد است که خیر چند مشخصه دارد. یگانگی، کامل بودن، متعالی بودن و ضروری بودن مشخصات آن هستند. او معتقد است که خیر در عالم منتشر است. وی به اخلاق سکولار معتقد است. مرداک معتقد است که اخلاق از دیانت استقلال دارد. این تفاوت اصلی او با غزالی است. از نظر مرداک انسان متوهم دورترین فاصله را با تربیت اخلاقی دارد. او می‌گوید توهم‌زدایی باید غایت اصلی تربیت اخلاقی باشد.

وی تصریح کرد: مرداک با اینکه سکولار است معتقد است که دیانت نقش تکاملی برای نهادینه شدن اخلاق دارد. این دیدگاهی است که غزالی نیز به آن اعتقاد دارد.

اشتراک دیگر مرداک و غزالی در قلمروی اخلاقی است. هر دو اندیشمند معتقد هستند که تنها کنش‌های ارادی مشمول حسن و قبح اخلاقی نیستند و رفتارها و حالت‌های غیر ارادی و درونی ما نیز مشمول حسن و قبح اخلاقی هستند.

وی تصریح کرد: غزالی نیز مانند مرداک بر انگیزه اخلاقی توجه دارد. از نظر غزالی اکتساب جمیع فضایل، غایت اخلاق است. کسی روی سعادت را می‌بیند که جمیع فضایل را کسب کند.